

ВІДСТУПЛЕННЯ ВІД ПРАВОВИХ ВИСНОВКІВ ВЕРХОВНОГО СУДУ У ГОСПОДАРСЬКИХ СПРАВАХ

Аналіз судової практики
Великої палати Верховного
Суду

ЩОДО ВІДСУТНОСТІ ОБМЕЖЕННЯ РОЗМІРУ ГРОШОВИХ ВИМОГ КРЕДИТОРА ДО МАЙНОВОГО ПОРУЧИТЕЛЯ ДОГОВІРНОЮ ВАРТІСТЮ ПРЕДМЕТА ЗАСТАВИ

Постанова ВСУ від 29.03.2017 у справі
№3-1591гс16 (№918/169/16)

Постанова ВП ВС від 15.05.2018 у справі
№ 902/492/17

Відповідно до частини 1 статті 11 Закону України «Про іпотеку» майновий поручитель несе відповідальність перед іпотекодержателем за невиконання боржником основного зобов'язання виключно в межах вартості предмета іпотеки. Тобто відповідальність майнового поручителя як іпотекодавця, який не є одночасно боржником в основному зобов'язанні, обмежується вартістю майна, переданого в іпотеку.

іпотекодержатель (заставодержатель) має право задовольнити всі свої забезпечені заставою чи іпотекою вимоги до боржника за рахунок майнового поручителя у розмірі вартості фактичної реалізації предмета майнової поруки, що здійснюється в порядку, передбаченому законодавством. Отже, виражений у грошовій формі розмір зобов'язання майнового поручителя визначається виходячи із дійсних на відповідний момент зобов'язань боржника,..
<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/74218793>

ЩОДО ЮРИСДИКЦІЇ ГОСПОДАРСЬКИХ СУДІВ У СПОРАХ ПІД ЧАС ПРОЦЕДУРИ ВИВЕДЕННЯ БАНКУ З РИНКУ АБО ЙОГО ЛІКВІДАЦІЇ ЗА УЧАСТЮ ФОНДУ ГАРАНТУВАННЯ ВКЛАДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

Постанови ВСУ від 15.06.2016 у справі № 21-286а16 та від 16.02.2016 у справі № 21-4846а15

Постанова ВП ВС від 12.06.2018 у справі № 910/14465/17

Відповідно до статей 1, 3, 4, 6 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» Фонд гарантування вкладів є державною спеціалізованою установою, яка виконує функції державного управління у сфері гарантування вкладів фізичних осіб, а Уповноважена особа Фонду виконує від імені Фонду делеговані останнім повноваження щодо ліквідації банку та гарантування вкладів фізичних осіб; спори, які виникають у цих правовідносинах, є публічно-правовими та підлягають вирішенню за правилами КАС України, а не за правилами ГПК України.

справи у спорах між суб'єктами господарювання, де однією зі сторін є банк, повноваження управління та контролю якого здійснює Фонд гарантування вкладів фізичних осіб під час процедури виведення такого банку з ринку або його ліквідації, у тому числі в особі уповноваженої особи (осіб) Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, відносяться до юрисдикції господарських судів...

<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/74838910>

ЩОДО МОЖЛИВОГО СПОСОБУ ЗАХИСТУ ПОРУШЕНОГО ПРАВА ШЛЯХОМ ВИЗНАННЯ ПРОТИПРАВНИМ І СКАСУВАННЯ РІШЕННЯ ОМС БЕЗ ВИМОГ ПРО СКАСУВАННЯ ПРАВОВСТАНОВЛЮЮЧИХ ДОКУМЕНТІВ НА ЗЕМЕЛЬНУ ДІЛЯНКУ

Постанова ВСУ від 11.11.2014
у справі №21-405а14

Постанова ВП ВС від 30.05.2018 у справі
№923/466/17

В разі прийняття органом місцевого самоврядування (як суб'єктом владних повноважень) ненормативного акта, який застосовується одноразово, після реалізації вичерпує свою дію фактом його виконання і з прийняттям якого виникають правовідносини, пов'язані з реалізацією певних суб'єктивних прав та охоронюваних законом інтересів (зокрема, рішення про передачу земельних ділянок у власність, укладення договору оренди), позов, предметом якого є спірне рішення органу місцевого самоврядування, не повинен розглядатися, оскільки обраний позивачем спосіб захисту порушених прав не забезпечує їх реального захисту.

Особа, законний інтерес або право якої порушено, може скористатися способом захисту, який прямо передбачено нормою матеріального права. На таку особу (позивача) не можна покласти обов'язок об'єднання вимог про визнання протиправним і скасування рішення органу місцевого самоврядування та вимог про скасування правовстановлюючих документів на земельну ділянку, укладених (виданих) на підставі такого рішення....

<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/74506122>

ЩОДО ПІДВІДОМЧОСТІ ГОСПОДАРЬКИМ СУДАМ СПОРІВ ЗА УЧАСТЮ СТОРОНИ - НЕПРИБУТКОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЩО НЕ ЗДІЙСНЮЄ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ГОСПОДАРЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (ОСББ, ТПП).

Постанова ВСУ від 30.03.2016
у справі №915/175/15

Постанова ВП ВС від 18.04.2018 у справі
№904/2796/17

Відповідно до статті 1
Господарського процесуального
кодексу України (в редакції,
чинній на час розгляду справи)
право на звернення до
господарського суду з позовом
мають юридичні особи, які
здійснюють підприємницьку
діяльність, пов'язану з
отриманням прибутку.

Відповідно до частини першої статті 1
Господарського процесуального
кодексу України (у редакції, чинній на
час виникнення спірних
правовідносин) до господарського
суду мають право звертатися
підприємства, установи, організації,
що є суб'єктами некомерційної
господарської діяльності....

<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/73598967>

ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ВАРТОСТІ ЧАСТИНИ МАЙНА ТОВАРИСТВА, НАЛЕЖНОЇ ДО СПЛАТИ УЧАСНИКУ, ЯКИЙ ВИХОДИТЬ З ТОВАРИСТВА, ІЗ ДІЙСНОЇ (РИНКОВОЇ) ВАРТОСТІ ОБ'ЄКТА ОЦІНКИ

Постанова ВСУ від 18.11.2014
у справі №910/10168/13

Постанова ВП ВС від 24.04 .2018 у справі
№925/1165/14

Верховний Суд України у постанові пославшись на частину другу статі 148 ЦК України та статтю 54 Закону України «Про господарські товариства», дійшов висновку, що вартість частини майна товариства, що підлягає виплаті, повинна відповідати вартості чистих активів товариства, яка визначається в порядку, встановленому законодавством, пропорційно його частці в статутному капіталі товариства на підставі балансу, складеного на дату виходу (виключення).

Вартість частини майна товариства, належна до сплати учаснику, який виходить із цього товариства, має визначатися із дійсної (ринкової) вартості об'єкта оцінки, з урахуванням всього майна товариства.....

[http://www.reyestr.court.gov.ua/
Review/73896751](http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/73896751)

ЩОДО ПРАВА СТРАХОВИКА ЗА ДОГОВОРОМ ВІДМОВИТИ У ЗДІЙСНЕННІ ВИПЛАТИ СТРАХОВОГО ВІДШКОДУВАННЯ У ВИПАДКУ ПРОПУСКУ ВСТАНОВЛЕНОГО СТРОКУ НЕЗАЛЕЖНО ВІД СУБ'ЄКТА ЗВЕРНЕННЯ

Постанова ВСУ від 15.04.2015
у справі №3-49гс15

Постанова ВП ВС від 05.06 .2018 у справі
№910/7449/17

Визначена п.п. 37.1.4 пункту 37.1 статті 37 Закону України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» можливість відмови страховика у виплаті страхового відшкодування страхувальнику в разі неподання заяви про страхове відшкодування впродовж установлених строків, не стосується страховика, який виплатив страхове відшкодування згідно з договором майнового страхування, до особи, відповідальної за завдані збитки, про відшкодування виплачених ним фактичних сум у межах, визначених договором.

право страховика за договором (полісом) відмовити у здійсненні виплати страхового відшкодування у випадку пропуску встановленого строку на звернення до нього із заявою про його виплату підлягає застосуванню, в тому числі у випадку, коли з такою заявою звертається не безпосередньо потерпілий, а особа, яка здійснила відшкодування потерпілому завданого внаслідок пошкодження належного йому транспортного засобу збитку на підставі договору добровільного майнового страхування.....

<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/74838785>

ЩОДО СПЛАТИ СУДОВОГО ЗБОРУ З АПЕЛЯЦІЙНОЇ І КАСАЦІЙНОЇ СКАРГ НА ВСІ БЕЗ ВИНЯТКУ УХВАЛИ ГОСПОДАРСЬКОГО СУДУ, ЯКІ ПІДЛЯГАЮТЬ ОСКАРЖЕННЮ

Постанова Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду від 18.01.2018 у справі № 565/256/15-ц

Постанова ВП ВС від 29.05 .2018 у справі №915/955/15

ні розділом VII Цивільного процесуального кодексу України, ні Законом України "Про судовий збір" № 3674-VI (частина перша статті 3) не передбачено необхідності сплати судового збору за подання скарги на рішення, дії або бездіяльність державного виконавця чи іншої посадової особи ДВС, відтак за подання скарги судовий збір не сплачується. Таким чином, не підлягає сплаті судовий збір за подання апеляційної скарги у справах за скаргами на рішення, дії або бездіяльність державного виконавця чи іншої посадової особи ДВС.

Ставка судового збору у розмірі одного прожиткового мінімуму для працездатних осіб стосується подання апеляційних і касаційних скарг на всі без винятку ухвали господарського суду, які підлягають оскарженню, незалежно від того, чи передбачено Законом №3674-VI справляння судового збору за подання тих заяв, за результатами розгляду яких виносяться відповідні ухвали.....

<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/74506127>

ЩОДО НЕМОЖЛИВОГО СПОСОБУ ЗАХИСТУ ПОРУШЕНОГО ПРАВА ШЛЯХОМ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ НАДАТИ АКТИ ПРИЙМАННЯ-ПЕРЕДАЧІ ТОВАРУ

Постанова ВСУ від 04.10.2017 у справі
№914/1128/16

Постанова ВП ВС від 11.09.2018 у справі
№905/1926/16

Згідно з приписами ст.16 ЦК України та ст.20 ГК України визначено способи захисту прав та інтересів, і цей перелік не є вичерпним. Отже, суд може захистити цивільне право або інтерес іншим способом, що встановлений договором або законом, в тому числі шляхом підписання акта приймання-передачі товару.

Вимога про зобов'язання відповідача надати акт приймання-передачі за договором купівлі-продажу не приводить до поновлення порушеного права позивача та, у разі її задоволення, не може бути виконана у примусовому порядку, оскільки відсутній механізм виконання такого рішення. Вказана вимога не відповідає способам захисту прав, встановленим чинним законодавством.

<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/76596894>

ЩОДО МОЖЛИВОСТІ ВИЗНАННЯ НЕДІЙСНИМ ДОГОВОРУ, ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ПО ЯКОМУ ПРИПИНИЛИСЯ

Постанова ВСУ від 23.12.2015 у справі
№918/144/15

Постанова ВП ВС від 27.11.2018 у справі
№905/1227/17

фактичне користування майном на
підставі договору оренди в разі
визнання його недійсним
унеможливує застосування наслідків
наслідки недійсності правочину
відповідно до ст. 216 ЦК. Тому,
визнаючи договір оренди недійсним,
необхідно встановити обставини,
пов'язані з виконанням договору.
Визнання договору оренди недійсним
є неможливим, оскільки предмет
спору припинив існування.

розірвання сторонами договору,
виконаного повністю або частково, не
позбавляє сторони права на
звернення в майбутньому з позовом
про визнання такого договору
недійсним

<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/76596894>

ЩОДО ПРАВИЛА ІСНУВАННЯ ОДНОГО ВИКОНАВЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ ПРО ПРИМУСОВЕ ВИКОНАННЯ РІШЕННЯ

Постанови ВП ВС від 14.03.2018 року у справі № 660/612/16-ц, від 12.09.2018 року у справі № 906/530/17, від 17.10.2018 року у справах № 5028/16/2/2012 та № 927/395/13

Постанова ВП ВС від 05.12.2018 у справі №904/7326/17

при виконанні судових рішень діє правило існування одного виконавчого провадження про примусове виконання щодо одного боржника незалежно від кількості судових рішень та юрисдикцій, у яких ці судові рішення, що підлягають примусовому виконанню, були ухвалені, та незалежно від кількості стягувачів

Стаття 30 Закону № 1404-VIII передбачає обов'язок лише державного виконавця передати відкрите виконавче провадження іншому державному виконавцю, який першим відкрив виконавче провадження, для виконання ним у рамках зведеного виконавчого провадження кількох рішень щодо одного боржника. Для приватного виконавця такого обов'язку не передбачено <http://reestr.court.gov.ua/Review/78534731>

ЩОДО ОСКАРЖЕННЯ В СУДОВОМУ ПОРЯДКУ РІШЕННЯ ОРГАНУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Постанова ВСУ від 11.11.2014 у справі № 21-405а14

Постанова ВП ВС від 19.06.2018 у справі №916/1979/13

У разі прийняття ОМС (як суб'єктом владних повноважень) ненормативного акта, що застосовується одноразово, який після реалізації вичерпує свою дію фактом його виконання і з прийняттям якого виникають правовідносини, пов'язані з реалізацією певних суб'єктивних прав та охоронюваних законом інтересів, позов, предметом якого є спірне рішення ОМС, не повинен розглядатися, оскільки обраний позивачем спосіб захисту порушених прав не забезпечує їх реального захисту.

Рішення органу місцевого самоврядування у сфері земельних відносин, яке має ознаки ненормативного акта та вичерпує свою дію після його реалізації, може оспорюватися з точки зору законності, а вимоги про визнання рішення незаконним - розглядатися в порядку цивільного або господарського судочинства.

<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/77521253>

ЩОДО СПЛАТИ СУДОВОГО ЗБОРУ – ВИМОГА ПРО СТЯГНЕННЯ СЕРЕДНЬОГО ЗАРОБІТКУ ЗА ЧАС ЗАТРИМКИ РОЗРАХУНКУ ПРИ ЗВІЛЬНЕННІ

Постанови ВСУ від 14.11.2012 у справі № 6-139цс12,
КГС ВС від 19.10.2018 у справі №910/3262/16 КЦС ВС
від 18.12.2018 у справі № 234/6607/17

постанова ВП ВС від 30.01.2019 у справі
№910/4518/16

Позивачі звільняються від сплати судового збору за позовами про стягнення середнього заробітку за час затримки розрахунку при звільненні, який входить до структури заробітної плати.

<http://reestr.court.gov.ua/Review/27595037>

<http://reestr.court.gov.ua/Review/78048444>

<http://reestr.court.gov.ua/Review/78979367>

Пільга щодо сплати судового збору, передбачена пунктом 1 частини першої [статті 5 Закону України «Про судовий збір»](#), згідно з якою від сплати судового збору під час розгляду справи в усіх судових інстанціях звільняються позивачі - у справах про стягнення заробітної плати та поновлення на роботі, **не поширюється** на вимоги позивачів про стягнення середнього заробітку за час затримки розрахунку при звільненні під час розгляду таких справ в усіх судових інстанціях.
<http://reestr.court.gov.ua/Review/79684987>

ЩОДО СТАВКИ СУДОВОГО ЗБОРУ, ЩО ПІДЛЯГАЄ СПЛАТІ ПРИ РОЗГЛЯДІ СПОРІВ ПРО ЗВЕРНЕННЯ СТЯГНЕННЯ НА ПРЕДМЕТ ЗАСТАВИ ПІСЛЯ ВИРІШЕННЯ СПОРУ ПРО ВИКОНАННЯ ОСНОВНОГО ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

Постанова Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду від 23.01.2018 у справі № 2-340/461/16-ц

Постанова ВП ВС від 26.02.2019 у справі №907/9/17

При зверненні до суду з позовною заявою про звернення стягнення заборгованості за кредитним договором на предмет іпотеки, судовий збір має сплачуватись в сумі - 1 розмір прожиткового мінімуму для працездатних осіб як за подання до суду позовної заяви немайнового характеру, яка подана юридичною особою.

<http://reestr.court.gov.ua/Review/71807544>

Позовні вимоги про звернення стягнення на заставлене майно мають вартісну оцінку, носять майновий характер і розмір ставок судового збору за їх подання визначається за вимогами ст.4 ЗУ «Про судовий збір», виходячи з розміру грошових вимог позивача, на задоволення яких спрямовано позов.

<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/77521253>

ЩОДО СТЯГНЕННЯ ПЕРЕДБАЧЕНИХ СТАТТЕЮ 625 ЦК УКРАЇНИ ІНФЛЯЦІЙНИХ ВТРАТ ТА ТРЬОХ ПРОЦЕНТІВ РІЧНИХ В ПЕРІОД РОЗСТРОЧКИ АБО ВІДСТРОЧКИ ВИКОНАННЯ РІШЕННЯ

Постанова Верховного Суду України від 17.02.2016 у справі №905/3137/14-908/5775/14

Постанова ВП ВС від 04.06.2019 у справі №916/190/18

невиконання грошового зобов'язання за наявності судового рішення про задоволення вимог кредитора з розстроченням або відстроченням не призводить до наслідків порушення грошового зобов'язання, передбачених частиною другою статті 625 Цивільного кодексу України, за період такого розстрочення

після прийняття судом рішення про розстрочку або відстрочку виконання рішення грошове зобов'язання боржника не припиняється, тому передбачені статтею 625 Цивільного кодексу України інфляційні втрати та три проценти річних підлягають нарахуванню до моменту фактичного виконання грошового зобов'язання <http://reestr.court.gov.ua/Review/82424013>

ЩОДО ПОРЯДКУ ЗАМІНИ СТОРОНИ ВИКОНАВЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ ПРИ ВИДІЛЕННІ ІЗ БОРЖНИКА НОВОЇ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ

Постанова КАС ВС від 07.02.2019 у справі
№805/677/17-а

Постанова ВП ВС від 26.06.2019 у справі
№905/1956/15

Для встановлення факту правонаступництва визначальним фактором був перехід до нової юридичної особи як правонаступника за розподільчим балансом частини майна, в тому числі і зобов'язань боржника щодо сплати заборгованості.

<http://reestr.court.gov.ua/Review/79699187>

У випадках, коли один (первісний) боржник у матеріальному правовідношенні замінюється двома боржниками, суд має замінити такого боржника як сторону виконавчого провадження двома боржниками. Після заміни первісного боржника у виконавчому провадженні двома боржниками – основним та субсидіарним – виконавчі дії з виконання рішення мають вчинятись щодо обох цих боржників.

<http://reestr.court.gov.ua/Review/83482785>

ЩОДО СТРОКУ ДЛЯ ЗВЕРНЕННЯ ДО НОТАРІУСА ЗА ВЧИНЕННЯМ ВИКОНАВЧОГО НАПИСУ

Постанови Касаційного цивільного суду у складі
Верховного Суду від 17.05.2018 у справі
№307/1580/17

Постанова ВП ВС від 02.07.2019 у справі
№916/3006/17

Норма частини другої статті 88 Закону
України «Про нотаріат» не обмежує
трирічним строком нарахування
заборгованості, на стягнення якої
вчиняється виконавчий напис, за умови
встановлення сторонами відповідно
до статті 259 ЦК України збільшеної
позовної давності для відповідної вимоги,
в тому числі за домовленістю сторін
<http://reestr.court.gov.ua/Review/74120843>

Якщо для вимоги, за якою
видається виконавчий напис, законом
установлено інший строк давності,
виконавчий напис видається у межах
цього строку. Тобто, інший строк
давності для вчинення виконавчого
напису нотаріуса повинен бути прямо
передбачений саме законом, і не
може бути змінений домовленістю
сторін [http://reestr.court.gov.ua/Review/
83589983](http://reestr.court.gov.ua/Review/83589983)

ЩОДО ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ СУБ'ЄКТА ВЛАДНИХ ПОВНОВАЖЕНЬ У СФЕРІ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН, УХВАЛЕНОГО НА КОРИСТЬ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ

Постанови ВП ВС від 12.02.2019 у справі №911/414/18 та від 12.06.2019 у справі № 911/848/18

Постанова ВП ВС від 21.08.2019 у справі №911/3681/17

Визнання недійсним рішення суб'єкта владних повноважень про надання земельної ділянки у власність фізичній особі, безпосередньо не впливає на права і обов'язки такої фізичної особи, якщо вона не є власником земельної ділянки на момент пред'явлення позову і якщо жодні позовні вимоги до такої фізичної особи позивачем не заявлені.

<http://reestr.court.gov.ua/Review/80115448>

<http://reestr.court.gov.ua/Review/82637256>

Вимога про скасування рішення суб'єкта владних повноважень у сфері земельних відносин, ухваленого на користь фізичної особи, в якій з цього рішення виникли відповідні права та обов'язки, безпосередньо стосується прав та обов'язків цієї особи, тому відповідний спір має розглядатися судом за правилами Цивільного процесуального кодексу України.

<http://reestr.court.gov.ua/Review/84153021> Наведене відповідає висновкам, викладеним раніше ВП ВС в постановках від 04.07.2018 у справі №361/3009/16-ц, 07.11.2018 у справах №488/6211/14-ц, №488/5027/14-ц, від 30.01.2019 у справі № 485/1472/17, від 15.05.2019 у справах №522/7636/14-ц, №469/1346/18, від 26.06.2019 року у справі № 911/2258/18.

ЩОДО СПОСОБУ ВІДСТУПЛЕННЯ ЧАСТКИ УЧАСНИКОМ ТОВ ТА ПЕРЕХІД ПРАВА ВЛАСНОСТІ НА ЧАСТКУ В СТАТУТНОМУ КАПІТАЛІ ТОВАРИСТВА

Постанови ВСУ від 22.12.2009 у справі №33/45-09-1388, 17.07.2018 у справі №916/2386/17, від 31.10.2018 у справі № 904/9835/17, від 28.11.2018 року у справі № 903/568/17.

Постанова ВП ВС від 01.10.2019 у справі №909/1294/15

Спосіб відступлення учасником ТОВ своєї частки іншим учасникам обирається її власником, і прийняття загальними зборами рішення про перерозподіл часток у статутному капіталі ставиться в залежність від волевиявлення власника перерозподіленої частки, а не від способу відступлення частки учасником товариства, оскільки закон допускає відступлення як шляхом укладення угод, **так і іншим чином**. При з'ясуванні змісту положення «іншим чином» треба виходити з того, що для прийняття зборами рішення важливо, що власник частки може реалізувати своє право на її часткове зменшення **у будь-який спосіб, не заборонений законом**.

Відступлення учасником ТОВ частки у статутному капіталі товариства є відчуженням частки, яке потребує волевиявлення **особи**, яка відчужує частку, й **особи**, яка приймає частку у власність, тобто не є самостійним непоіменованим видом договору, оскільки воно відбувається шляхом укладання договору купівлі-продажу, міни, дарування тощо. Відповідно до вимог статей 717, 719 ЦК України договір дарування частки (корпоративних прав) у статутному капіталі товариства має вчинятися у письмовій формі. Письмова форма договору дарування частки може вважатися дотриманою, зокрема, **якщо волевиявлення сторін викладено в заяві учасника на ім'я товариства та протоколі загальних зборів учасників товариства за умови, що в цих документах зазначено про безоплатність передачі частки і протокол містить підписи обох сторін правочину (дарувальника і обдаровуваного)**.<http://reestr.court.gov.ua/Review/8481453>

ЩОДО ПОЗОВІВ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ ЯК УЧАСНИКА ТОВАРИСТВА ПРО ОСПОРЕННЯ ДОГОВОРІВ, УКЛАДЕНИХ ОСТАННІМ

Постанови КГС ВС від 02.05.2018 у справі
№923/20/17

Постанова ВП ВС від 08.10.2019 у справі
№916/2084/17

Укладення директором товариства договорів, сума яких перевищує визначену в статуті суму, без передбаченої статутом згоди загальних зборів товариства, порушує корпоративні права позивача на управління справами такого товариства, які полягають у наданні згоди учасниками товариства, оформленої рішенням загальних зборів учасників, на укладання таких договорів.

<http://reestr.court.gov.ua/Review/74160438>

Підписання генеральним директором ТОВ оспорюваних договорів без передбаченої статутом згоди загальних зборів цього товариства може свідчити про порушення прав та інтересів самого товариства, а не корпоративних прав його учасника, оскільки генеральний директор діяв саме від імені товариства, а не його учасників.

<http://reestr.court.gov.ua/Review/84911545>

ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ ПОЗОВНОЇ ДАВНОСТІ ДО ВІНДИКАЦІЙНОГО ПОЗОВУ

Постанови КЦС у складі ВС від 16.08.2018 у справі № 711/802/17 та від 06.06.2018 року у справі № 520/14722/16-ц

Постанова ВП ВС від 26.11.2019 у справі №914/3224/16

Початок перебігу строків позовної давності за вимогами про витребування майна в порядку статті 388 ЦК України відліковувався з моменту набуття добросовісним набувачем права власності на майно, а не з моменту, коли особа дізналася про вибуття свого майна до іншої особи, яка згодом його відчужила добросовісному набувачу.

Відповідно до частини першої статті 261 ЦК України перебіг позовної давності починається від дня, коли особа довідалася або могла довідатися про порушення свого права або про особу, яка його порушила, а не від дня, коли власник майна, яке перебуває у володінні іншої особи, дізнався чи міг дізнатися про кожного нового набувача цього майна.

Перебіг позовної давності починається від дня, коли позивач довідався або міг довідатися про порушення його права, а не від дня, коли таке порушення було підтверджене судовим рішенням.

<http://reestr.court.gov.ua/Review/86401166>

ЩОДО СПОСОБУ ЗАХИСТУ ПРАВ ШЛЯХОМ ПОДАННЯ ПОЗОВУ ПРО СКАСУВАННЯ ПРОТОКОЛУ ЗАСІДАННЯ КОМІСІЇ ЩОДО РОЗГЛЯДУ АКТА ПРО ПОРУШЕННЯ ПКЕЕ

Постанови Верховного Суду України від 29.11.2010 у справі № 3-30гс10, від 04.04. 2011 у справі № 3-21гс11, від 16.05.2011 у справі № 3-37гс11

Постанова ВП ВС від 14.01.2020 у справі №910/17955/17

Рішення постачальника електричної енергії про донарахування споживачу вартості недоврахованої спожитої електроенергії є **саме оперативно-господарською санкцією**, а не актом ненормативного характеру в розумінні частини другої статті 20 Господарського кодексу України.

Нарахування вартості недоврахованої електричної енергії, рішення комісії електропередавальної організації про визначення обсягу недоврахованої електричної енергії та її вартості, оформлене протоколом з розгляду акта про порушення ПКЕЕ, **не є оперативно-господарською санкцією**.

Вимога про оскарження рішення комісії електропередавальної організації про визначення обсягу недоврахованої електричної енергії та її вартості, оформленого протоколом з розгляду акта про порушення ПКЕЕ, має розглядатися судом як вимога про визнання повністю або частково недійсним акта постачальника електричної енергії відповідно до частини другої статті 20 Господарського кодексу України.
<http://reestr.court.gov.ua/Review/87053623>

ЩОДО ПРАВОВОЇ ПРИРОДИ ПРОЦЕНТІВ ЗА КОРИСТУВАННЯ КРЕДИТНИМИ КОШТАМИ ЗА КРЕДИТНИМ ДОГОВОРОМ, НАРАХОВАНИХ БАНКОМ ПІСЛЯ НАСТАННЯ СТРОКУ ПОГАШЕННЯ КРЕДИТУ

Постанова КГС ВС від 13.12.2018 року у справі № 913/11/18

Постанова ВП ВС від 04.02.2020 у справі №912/1120/16

КГС ВС вказує, що сторонами у пункті кредитного договору з урахуванням принципу свободи договору (статей 6, 627 ЦК України) передбачено іншу домовленість, яка, на відміну від загального правила щомісячної виплати процентів лише у межах погодженого сторонами строку кредитування, встановленого абз.2 ч.1 статті 1048 ЦК України, допускає нарахування банком процентів за користування кредитом по день повного погашення заборгованості.

Оскільки поведінка боржника не може бути одночасно правомірною та неправомірною, то регулятивна норма ч.1 ст.1048 ЦК України і охоронна норма ч.2 ст.625 цього Кодексу не можуть застосовуватись одночасно. Тому за період **до прострочення боржника** підлягають стягненню проценти від суми позики (кредиту) відповідно до умов договору та **ч.1 ст.1048 ЦК України** як плата за надану позику (кредит), а за період **після такого прострочення** підлягають стягненню річні проценти відповідно до **ч.2 ст.625 ЦК України** як грошова сума, яку боржник повинен передати кредиторіві у разі порушення боржником зобов'язання, **тобто як міра відповідальності** за порушення грошового зобов'язання. <http://reestr.court.gov.ua/Review/89083008>

ЩОДО АПЕЛЯЦІЙНОЇ СКАРГИ ІПОТЕКОДАВЦЯ, ЯКИЙ НЕ БРАВ УЧАСТІ У СПРАВІ ПРО СТЯГНЕННЯ КРЕДИТНОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ З ПОЗИЧАЛЬНИКА

Постанова КЦС ВС від 16.10.2019 року у справі №752/21064/15-ц

Постанова ВП ВС від 12.05.2020 у справі №921/730/13-г/з

КЦС ВС вказує, що застосуванням приписів ч.1 ст.33 ЗУ «Про іпотеку» зазначено, що в разі неоскарження рішення суду у справі про стягнення з позичальника заборгованості за кредитним договором іпотекодавець (особа, яка не брала участі у справі, в якій вирішувалося питання про стягнення кредитної заборгованості з позичальника) буде позбавлений можливості оспорити суму заборгованості, у рахунок якої буде звертатися стягнення на предмет іпотеки, оскільки така сума вже буде встановлена преюдиційним судовим рішенням.

При розгляді справи про звернення кредитором стягнення на майно заставодавця (**іпотекодавця, майнового поручителя**) останній може заперечувати проти суми заборгованості за основним зобов'язанням, навіть якщо вона встановлена судовим рішенням у справі за позовом кредитора до боржника та/або поручителя, зокрема доводити, що сума боргу є меншою або відсутня взагалі. Рішення суду, яким вирішено спір між кредитором та боржником та/або поручителем щодо стягнення заборгованості, яким визначено розмір такої заборгованості, не має преюдиційного характеру для заставодавця (іпотекодавця, майнового поручителя) за основним кредитним зобов'язанням і за загальним правилом не може бути оскаржено в апеляційному порядку такою особою у разі її не залучення до участі у справі. <http://reestr.court.gov.ua/Review/89903933>

ЩОДО ПРИПИНЕННЯ ДОГОВОРУ ОРЕНДИ МАЙНА

Постанова КГС ВС від 23.04.2019 у справі
№ 904/2997/18

Постанова ВП ВС від 19.05.2020 у справі
№910/719/19

КГС ВС вказуючи, що на дату закінчення строку дії договору оренди і протягом місяця після закінчення цього строку було відсутнє заперечення орендодавця щодо поновлення договору на новий строк (заява орендодавця про припинення договору, у зв'язку із закінченням строку на який його було укладено, не була вручена орендарю та повернута органом поштового зв'язку відправнику), приходять до висновку що договір оренди нерухомого майна спільної власності територіальних громад, укладений між сторонами, не є припиненим.

Негативні наслідки неодержання орендарем (у тому числі ФОП) звернення до нього, якщо таке звернення здійснене добросовісно і розумно, покладаються на орендаря (у тому числі на ФОП), а факт наявності відповідної заяви орендодавця та доказів її належного надсилання орендарю свідчить про добросовісне звернення орендодавця до орендаря, а відтак і про припинення договірних відносин між сторонами відповідно до приписів законодавства. <http://reestr.court.gov.ua/Review/89961609>

ЩОДО ПОРУКИ

Постанови КГС ВС від 14.08.2019 у справі № 910/12419/18 та від 01.11.2019 у справі № 910/13940/18

Постанова ВП ВС від 23.05.2020 у справі №910/13109/18

Згода поручителя на збільшення Товариству (боржник за кредитним договором) кредитного ліміту фактично отримана Банком під час укладення Договору поруки, що підтверджується його змістом. Додаткових узгоджень про такі збільшення з поручителем не потрібно.

Умови договору поруки про те, що поручитель при укладанні цього договору дає свою згоду на збільшення основного зобов'язання, не виключають застосування правил, передбачених абз.3 ч.3 статті 202 ЦК України та, відповідно, від **необхідності узгодження певних вчинених в односторонньому порядку змін до основного зобов'язання з поручителем у належній формі.**
<http://reestr.court.gov.ua/Review/90111804>

ЩОДО ПРАВОНАСТУПНИЦТВА ПІДПРИЄМСТВ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

Постанови ВСУ у справах від 08.02.2017 у справах №910/10474/16 та №910/5096/16, від 22.02.2017 у справах №910/11196/16, №910/9323/16, №910/8349/16, №910/8325/16, від 15.03.2017 у справах №910/5100/16, №910/7780/16, №910/7771/16, №910/5095/16, №910/8080/16, №910/6426/16, від 19.04.2017 у справі №905/1690/16, від 21.06.2017 у справі №905/1775/15, від 05.07.2017 у справі № 905/1625/16

Постанови КГС від 14.02.2018 у справі №910/23138/16, від 19.04.2018 у справі №910/653/17, від 02.05.2018 у справі №905/1247/16, постанови КЦС ВС від 06.06.2018 у справі №219/10025/15-ц, від 05.12.2018 у справі №236/2729/17, від 20.02.2019 у справі №242/4687/17, від 18.09.2019 у справі № 220/310/18, від 31.10.2019 у справі №728/1128/18, від 09.12.2019 у справі № 2-920/11 та від 22.04.2020 у справі №236/3323/18

**Постанова ВП ВС від 16.06.2020
у справі
№910/5953/17**

Питання правонаступництва АТ «Укрзалізниця» стосовно ДП «Донецька залізниця» визначається спеціальним законом та прийнятими на його виконання постановами КМУ № 200 та № 604, які пов'язують перехід прав і обов'язків ДП «Донецька залізниця» до АТ «Укрзалізниця» з інвентаризацією, складанням передавального акта та внесенням майна до статутного капіталу правонаступника.

Враховуючи, що відповідно до ч.6 ст.2 Закону про особливості утворення Укрзалізниця товариство є правонаступником усіх прав і обов'язків Державної адміністрації залізничного транспорту України та підприємств залізничного транспорту, правонаступництво не пов'язується з державною реєстрацією припинення підприємства залізничного транспорту, а кредиторам не надавалося право вимагати дострокового виконання вимог у порядку, передбаченому ст.107 ЦК України, тобто всі їхні вимоги перейшли в повному обсязі до АТ «Укрзалізниця», **датою виникнення універсального правонаступництва АТ «Укрзалізниця» щодо підприємств залізничної галузі, які припиняються шляхом злиття, слід вважати дату його державної реєстрації – 21.10.2015**, з якої воно є правонаступником ДП «Донецька залізниця».

<http://reestr.court.gov.ua/Review/90111849>

ЩОДО ПРАВА ПОСТІЙНОГО КОРИСТУВАННЯ ЗЕМЕЛЬНОЮ ДІЛЯНКОЮ, ПРИЗНАЧЕНОЮ ДЛЯ ВЕДЕННЯ СФГ

1.Постанова КГС ВС від 23.04.2019 у справі № 18.03.2019 у справі №922/3312/17
2.Постанови ВС від 24.04.2019 у справі №922/2103/17, ВСУ від 23.11.2016 у справі № 657/731/14-ц, від 23.11.2016 у справі № 6-3113цс15 та від 05.10.2016 у справі № 6-2329цс16

Постанова ВП ВС від 23.06.2020 у справі №922/989/18

1.Єдиним належним і допустимим доказом належності спірної земельної ділянки тій чи іншій особі є наявність правовстановлюючого документа.

2.Право користування земельною ділянкою, що виникло в особи лише на підставі державного акта, припиняється зі смертю особи, якій належало таке право і не входить до складу спадщини.

1.3 моменту створення селянського (фермерського) господарства (фермерського господарства) до фермерського господарства переходять правомочності володіння і користування та юридичні обов'язки щодо використання земельної ділянки його засновника.

2.У разі смерті громадянина - СФГ (фермерського господарства) право постійного користування земельною ділянкою, наданою для ведення фермерського господарства його засновнику, не припиняється зі смертю цієї особи, а зберігається за фермерським господарством до якого воно перейшло після створення фермерського господарства. Звідси право постійного користування земельною ділянкою саме через перехід його до селянського (фермерського) господарства (фермерського господарства) не входить до складу спадщини. **Спадкувати можна права померлого засновника (члена) щодо селянського (фермерського) господарства (фермерського господарства), а не земельну ділянку, яка перебуває в користуванні такого господарства.**

<http://reestr.court.gov.ua/Review/90458880>

ЩОДО ВКЛАДІВ В БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВАХ, РОЗМІЩЕНИХ НЕДЕРЖАВНИМ ПЕНСІЙНИМ ФОНДОМ

Постанови КАС ВС від 24.07.2019 у справі №826/1145/15, від 23.11.2018 у справах №826/16003/14 та №826/4595/15, від 07.09.2018 у справі № 826/16001/14

Постанова ВП ВС від 16.06.2020 у справі №910/22513/17

Вклади в банківських установах, розміщені недержавним пенсійним фондом за договорами банківського вкладу (депозиту), не є пенсійними активами, сформованими відповідно до ЗУ «Про недержавне пенсійне забезпечення», які не включаються до ліквідаційної маси банку, а тому на них не розповсюджується відповідний порядок їх повернення. Оскільки кошти було розміщено недержавним пенсійним фондом на депозитному рахунку, вони підлягають включенню до ліквідаційної маси банку, недержавний пенсійний фонд у силу вимог закону є кредитором банку і його вимоги підлягають задоволенню в порядку черговості відповідно до положень статті 52 ЗУ «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб»

Частково відступаючи від наведеного висновку ВП ВС зазначає, що недержавний пенсійний фонд може займатись виключно діяльністю з недержавного пенсійного забезпечення. Активи такого пенсійного фонду можуть формуватися виключно внаслідок операцій, пов'язаних з провадженням недержавного пенсійного забезпечення, та формуються за рахунок пенсійних внесків та інших надходжень до пенсійного фонду. До таких активів належать активи в грошових коштах, які можуть бути використані виключно для цілей інвестиційної діяльності фонду, а саме інвестування з метою отримання доходу на користь учасників фонду відповідно до інвестиційної декларації. Отже, до активів пенсійного фонду (пенсійних активів) належать всі активи такого пенсійного фонду, сформовані внаслідок операцій, пов'язаних із провадженням недержавного пенсійного забезпечення, яке є виключним видом діяльності такого фонду. Зазначені активи недержавних пенсійних фондів (пенсійні активи), які були проінвестовані до 11.07.2014, не повинні бути включатись до ліквідаційної маси банку та мали повертатись банками недержавним пенсійним фондам під час проведення тимчасової адміністрації або ліквідації такого банку. <http://reestr.court.gov.ua/Review/90355793>

ЩОДО СПЛАТИ СУДОВОГО ЗБОРУ ЗА ПОДАННЯ ПОЗОВУ ПРО ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ВИКОНАТИ ВИМОГИ ДОГОВОРУ ТА ПОСТАВИТИ ТОВАР

Постанова КГС ВС від 28.05.2019 у справі №922/1992/18

**Постанова ВП ВС від 25.08.2020 у справі
№910/13737/19**

Вимога про зобов'язання виконати умови договору у частині повернення сировини є вимогою немайнового характеру, судовий збір сплачено як за подання немайнової вимоги.

Позовна вимога про зобов'язання виконати умови договору та поставити товар згідно з додатком 1 до договору поставки є вимогою про зобов'язання вчинити певні дії щодо поставки товару вартістю 60 714 000,00 грн., що свідчить про її майновий характер. Отже, позовні вимоги про зобов'язання виконати умови договору поставки та поставити товар мають вартісну оцінку, носять майновий характер, і розмір ставок судового збору за їх подання визначається на підставі ст.4 ЗУ «Про судовий збір» виходячи з розміру грошових вимог позивача, на припинення яких спрямовано позов.

<http://reestr.court.gov.ua/Review/91314538>

ЩОДО НЕМОЖЛИВОСТІ ПЕРЕТВОРЕННЯ КОЛЕКТИВНОГО СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА НА ФЕРМЕРСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО

Постанова КЦС ВС від 06.11.2019 у справі №299/3439/16-ц

Постанова ВП ВС від 01.09.2020 у справі №907/29/19

Можливість перетворення колективного сільськогосподарського підприємства на фермерське господарство.

Норми Закону України «Про селянське (фермерське) господарство», який є спеціальним законом, що регулює поняття та порядок створення селянського (фермерського) господарства, свідчать про **неможливість створення фермерського господарства саме шляхом перетворення з іншої юридичної особи**, в тому числі і з колективного сільськогосподарського підприємства, з наступним правонаступництвом прав та обов'язків такої юридичної особи, в тому числі і права власності на земельні ділянки.

<http://reestr.court.gov.ua/Review/91555342>

ЩОДО МОЖЛИВОСТІ НАРАХУВАННЯ ВІДПОВІДНО ДО СТ.625 ЦК УКРАЇНИ ІНФЛЯЦІЙНИХ ВТРАТ І 3 % РІЧНИХ НА СУМУ ПОПЕРЕДНЬОЇ ОПЛАТИ

Постанови ВСУ від 16.09.2014 у справі № 921/266/13-г/7 та від 18.10.2017 у справі № 910/8318/16; постанови КГС ВС від 07.03.2018 у справі №910/23585/16, від 14.03.2018 у справі № 910/24853/13, від 26.10.2018 у справі №910/1775/18, від 20.11.2018 у справі № 916/75/18, від 21.06.2019 у справі №910/9288/18, від 01.07.2019 у справі № 910/5773/18, від 24.09.2019 у справі №922/1151/18, від 17.10.2018 у справі № 923/1151/17, від 18.12.2019 у справі №906/190/19; у постанова КЦС ВС від 21.11.2018 у справі №745/26/16-ц.

Постанова ВП ВС від 22.09.2020 у справі №918/631/19

Оскільки стягнення з постачальника суми попередньої оплати, перерахованої за договором поставки, не вважається грошовим зобов'язанням у розумінні ст.625 ЦК України, то застосування позивачем частини 2 статті 625 ЦК України щодо нарахування до стягнення з відповідача суми інфляційних втрат та 3 % річних є помилковим.

Правовідношення, в якому у зв'язку із фактичним закінченням строку поставки у відповідача (постачальника, продавця) виникло зобов'язання повернути позивачу (покупцю) суму попередньої оплати (тобто сплатити грошові кошти) відповідно до частини другої статті 693 ЦК України, є грошовим зобов'язанням, а тому відповідно на нього можуть нараховуватися інфляційні втрати та 3 % річних на підставі частини другої статті 625 цього Кодексу. ВП ВС зазначає, що у ст.625 ЦК України визначені загальні правила відповідальності за порушення будь-якого грошового зобов'язання незалежно від підстав його виникнення. Приписи цієї статті поширюються на всі види грошових зобов'язань, якщо інше не передбачено договором або спеціальними нормами закону, який регулює, зокрема, окремі види зобов'язань.

<http://reestr.court.gov.ua/Review/92270712>

ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ ПОЗОВНОЇ ДАВНОСТІ ДО ПРАВОВІДНОСИН ПРО ВИЗНАННЯ УКЛАДЕНИМ ДОГОВОРУ ПРО ПАЙОВУ УЧАСТЬ У РОЗВИТКУ ІНФРАСТРУКТУРИ НАСЕЛЕНОГО ПУНКТУ ТА СТЯГНЕННЯ ПАЙОВОГО ВНЕСКУ

Постанова КЦС ВС від 16.01.2019 у справі
№ 362/75/17

Постанова ВП ВС від 22.09.2020 у справі
№925/756/19

Дії відповідача щодо несвоечасного укладання договору про пайову участь у розвитку інфраструктури населеного пункту, який укладається не пізніше ніж через 15 робочих днів з дня реєстрації звернення замовника про його укладення, але до прийняття об'єкта будівництва в експлуатацію, не є такими, що обмежені в часі, оскільки ЗУ «Про регулювання містобудівної діяльності» не містить приписів, згідно з якими замовник звільняється від своїх обов'язків щодо укладення договору про пайову участь у разі незвернення до відповідного органу з відповідною заявою. Тому порушення відповідачем у цій справі своїх обов'язків є триваючим.

Абз.1 ч.9 ст.40 ЗУ «Про регулювання містобудівної діяльності» у редакції, чинній на час виникнення спірних правовідносин, чітко встановлено, що договір про пайову участь у розвитку інфраструктури населеного пункту укладається не пізніше ніж через 15 робочих днів з дня реєстрації звернення замовника про його укладення, але до прийняття об'єкта будівництва в експлуатацію. Відповідно з дати, коли позивач довідався чи мав довідатися про те, що об'єкт введено в експлуатацію, але договір пайової участі не укладений і починає перебіг позовна давність.

ВП ВС зазначає, що тривале невиконання відповідачем обов'язку щодо укладення договору про пайову участь у розвитку інфраструктури населеного пункту та сплати пайового внеску не може бути підставою для незастосування визначеної у ст.257 ЦК України загальної позовної давності до таких правовідносин.
<http://reestr.court.gov.ua/Review/92270720>

ЩОДО ПРАВА ОСОБИ НА ЗВЕРНЕННЯ ДО СУДУ ПРО РОЗІРВАННЯ ДОГОВОРУ ЗЕМЛІ У РАЗІ ЗМІНИ ВЛАСНИКА ЗЕМЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ

Постанова КЦС ВС від 15.04.2020 у справі
№ 626/601/19

Постанова ВП ВС від 08.09.2020 у справі
№920/418/19

У справі про розірвання договору оренди землі у зв'язку зі зміною власника земельної ділянки, колегія суддів КЦС ВС вказала про те, що підстава для захисту права позивача у спірних правовідносинах виникла тоді, коли відповідач своєю відмовою розірвати спірний договір оренди землі створив перешкоди реалізації позивачем належного йому права вимагати такого розірвання.

Право особи на звернення до суду для внесення змін у договір (чи його розірвання) у передбаченому законом випадку відповідає статті 16 ЦК України, способам, передбаченим нею (зміна чи припинення правовідношення) для захисту права, та не може ставитися в залежність від поінформованості про позицію іншої сторони чи волевиявлення іншої сторони. Така позиція у подібних правовідносинах викладена у постановках ВП ВС від 12.02.2019 у справі №914/2649/17 та від 26.05.2020 у справі № 908/299/18. <http://reestr.court.gov.ua/Review/92270717>